

Národní muzeum, Václavské nám. 68, 115 79 Praha 1

ZNALECKÝ POSUDEK č. 37/2018/HM

**KE STANOVENÍ KULTURNĚ–HISTORICKÉ HODNOTY
DEPOTU MINCÍ V K.Ú. JABLONEC NAD JIZEROU
(OKR. SEMILY)**

Objednatel posudku:

Krajský úřad Libereckého kraje, U Jezu 642/2a, 461 80 Liberec 2

Dodavatel posudku:

Národní muzeum, Václavské nám. 68, 115 79 Praha 1

Autor posudku:

PhDr. Jan Boublík

V Praze xx. 11. 2018

1. Úvod

Předmětem tohoto posudku je stanovení kulturně-historické hodnoty depotu středověkých mincí, objeveného dne 10. 8. 2018 v k.ú. Jablonec nad Jizerou (okres Semily). Nález se nachází ve sbírce Muzea Českého ráje, které zadalo jeho konzervaci restaurátorovi SUPŠŠ a VOŠ v Turnově. K posouzení byly mince předány již v očištěném stavu. Na základě kulturně-historické ceny byla určena zákonná výše odměny nálezci, o které bude rozhodovat zastupitelstvo Libereckého kraje.

Mapa místa nálezu

2. Nálezové okolnosti¹

Uvedený depot objevil v dopoledních hodinách dne 10. 8. 2018 při procházce v lese v k. ú. Jablonec nad Jizerou, okr. Semily, parc. č. 1759 (JTS-K: 663580,04/985425,71) p. [REDACTED]

[REDACTED] K nálezu došlo v lesním remízku ve vzdálenosti asi 10 m od účelové komunikace v hloubce přibližně 40 cm (cca 10 m od skalky směrem ke sjezdovce na Kamenci). Soubor se skládal ze 160 pražských grošů Václava II. a Jana Lucemburského. Mince ležely v okruhu asi 40 cm od zlomků keramické nádoby, v níž byly původně uloženy.

Bezprostředně po svém odkrytí byl depot předán nálezcem do Muzea Českého ráje v Turnově. Archeologové turnovského muzea uskutečnili v místě nálezů záchranný výzkum za použití detektoru kovů. Při něm byla objevena mělká jamka vyhloubená majitelem hotovosti do rozpadlého skalního podloží. Mince byly uloženy v keramické nádobě, jejíž zlomky, pocházející z hrdla a výduti, byly odkryty ve svahu pod jamkou. Další spodní části nádoby se dochovaly nade dnem jamky. Příčinou nalezení depotu byla zřejmě probíhající erozní činnost, o které svědčí nejen rozptýl mincí ve svahu, ale i povrchová koroze zlomků keramiky. Předměty byly předány ke konzervaci restaurátorovi SUPŠŠ a VOŠ v Turnově. U čtyř vybraných kusů byla provedena metodou SEM/EDS (elektronová skenovací mikroskopie s energiově disperzním analyzátozem) analýza prvkového složení za účelem určení ryzosti mincí. Odborný průzkum vyhotovila Katedra chemické technologie Univerzity Pardubice.

Zlomky keramické nádoby

¹ Za poskytnuté informace týkající se okolností odkrytí nálezů i za fotografickou dokumentaci děkuji zástupci ředitelky Muzea Českého ráje v Turnově PhDr. Janu Prostředníkoví, Ph.D.

3. Popis nálezů

ČECHY

I. VÁCLAV II. (celkem 41 ks)

I/1. Václav II. (1278–1305)

mincovna: *Kutná Hora*, pražský groš (4 ks)

Lit.: *Smolík 1971*, č. 1

I/2. Václav II. (1278–1305)

mincovna: *Kutná Hora*, pražský groš (30 ks)

Lit.: *Smolík 1971*, č. 2

I/3. Václav II. (1278–1305)

mincovna: *Kutná Hora*, pražský groš (1 ks)

Lit.: *Smolík 1971*, č. 2 nebo č. 4

I/4. Václav II. (1278–1305)

mincovna: *Kutná Hora*, pražský groš (6 ks)

Lit.: *Smolík 1971*, č. 4

II. JAN LUCEMBURSKÝ (celkem 118 ks)

II/1. Jan Lucemburský (1310–1346)

mincovna: *Kutná Hora*, pražský groš (63 ks)

Lit.: *Castelin 1960*, č. 1

II/2. Jan Lucemburský (1310–1346)

mincovna: *Kutná Hora*, pražský groš (1 ks)

Lit.: *Castelin 1960*, č. 1 var.

II/3. Jan Lucemburský (1310–1346)

mincovna: *Kutná Hora*, pražský groš (19 ks)

Lit.: *Castelin 1960*, č. 1?

II/4. Jan Lucemburský (1310–1346)

mincovna: *Kutná Hora*, pražský groš (1 ks)

Lit.: *Hásková 1991*, č. 73.

II/5. Jan Lucemburský (1310–1346)

mincovna: *Kutná Hora*, pražský groš (1 ks)

Lit.: *Castelin 1960*, č. 3

II/6. Jan Lucemburský (1310–1346)

mincovna: *Kutná Hora*, pražský groš (1 ks)

Lit.: *Castelin 1960*, č. 7 var.

II/7. Jan Lucemburský (1310–1346)

mincovna: *Kutná Hora*, pražský groš (1 ks)

Lit.: *Castelin 1960*, č. 10

II/8. Jan Lucemburský (1310–1346)
mincovna: *Kutná Hora*, pražský groš (1 ks)
Lit.: *Hásková 1991*, č. 53?

II/9. Jan Lucemburský (1310–1346)
mincovna: *Kutná Hora*, pražský groš (1 ks)
Lit.: *Castelin 1960*, č. 22

II/10. Jan Lucemburský (1310–1346)
mincovna: *Kutná Hora*, pražský groš (3 ks)
Lit.: *Castelin 1960*, č. 26

II/11. Jan Lucemburský (1310–1346)
mincovna: *Kutná Hora*, pražský groš (2 ks)
Lit.: *Castelin 1960*, č. 26?

II/12. Jan Lucemburský (1310–1346)
mincovna: *Kutná Hora*, pražský groš (1 ks)
Lit.: *Hásková 1991*, č. 50.

II/13. Jan Lucemburský (1310–1346)
mincovna: *Kutná Hora*, pražský groš (4 ks)
Lit.: *Castelin 1960*, č. 28

II/14. Jan Lucemburský (1310–1346)
mincovna: *Kutná Hora*, pražský groš (4 ks)
Lit.: *Castelin 1960*, č. 28?

II/15. Jan Lucemburský (1310–1346)
mincovna: *Kutná Hora*, pražský groš (2 ks)
Lit.: *Castelin 1960*, č. 29

II/16. Jan Lucemburský (1310–1346)
mincovna: *Kutná Hora*, pražský groš (2 ks)
Lit.: *Castelin 1960*, č. 36

II/17. Jan Lucemburský (1310–1346)
mincovna: *Kutná Hora*, pražský groš (2 ks)
Lit.: *Castelin 1960*, č. 36, rubní zn. „prstýnek“

II/18. Jan Lucemburský (1310–1346)
mincovna: *Kutná Hora*, pražský groš (9 ks)
Bez bližšího určení typu

III. VÁCLAV II. (1278–1305) nebo JAN LUCEMBURSKÝ (1310–1346)
mincovna: *Kutná Hora*, pražský groš bez bližšího určení (1 ks)

4. Základní charakteristika obsahu nálezu

Nález z k. ú. Jablonec nad Jizerou (okr. Semily) se skládá pouze z hrubé mince v celkovém počtu 160 pražských grošů (z toho 41 bylo raženo Václavem II. a 118 Janem Lucemburským). Vydavatelem 1 ražby, kterou se nepodařilo blíže určit, byl s největší pravděpodobností opět Václav II. nebo Jan Lucemburský. Minci drobnou, tedy peníze o hodnotě 1/7 pražského groše a haléře po 1/14 pražského groše nález neobsahuje. Vzhledem k absenci nižších nominálů lze konstatovat, že soubor vznikl výběrem z tehdy obíhajících mincí. Groše Václava II. patří tradičně mezi nejlépe zachované ražby grošového období, čemuž odpovídá i jejich cena na sběratelském trhu. Mince Václavových nástupců již nebyly tak pečlivě zhotovené jako nejstarší pražské groše zavedené tímto panovníkem v roce 1300 v Kutné Hoře. Přestože se nejedná o nějaké vysloveně raritní kusy, bylo při zpracování posudku přihlédnuto k jejich v zásadě dobré zachovalosti. Pro stanovení doby, kdy byl depot uložen do země, hraje největší význam nejmladší soubor ražeb zahrnutý do VI. skupiny pražských grošů Jana Lucemburského. Uvedené mince, označované Karlem Castelinem jako typ 36, klade tento autor dodnes používané mincovní typologie do rozmezí let 1327–1340.² Lze tedy konstatovat, že k ukrytí nálezu došlo buď krátce po roce 1340, nebo snad ještě v průběhu 30. let 14. století.

Pražský groš Václava II.

Zajímavá je souvislost jabloneckého nálezu s jiným, starším, depotem pocházejícím ze stejné lokality a uloženým v Národním muzeu. Jedná se o hromadný nález pražských grošů Václava II. a Jana Lucemburského, který byl odkryt v osadě Tříč nedaleko Vysokého nad Jizerou v roce 1916. Tento starý tříčský nález obsahoval celkem 561 pražských grošů (z toho 382 Václava II. a 175 Jana Lucemburského). U nového depotu z roku 2018 připadá větší množství na ražby Jana Lucemburského (118 ks), menší část nálezového celku je tvořena groši Václava II. (41 ks). Oba soubory ležely v nevelké vzdálenosti od sebe, nedaleko významné obchodní stezky spojující Čechy se Slezskem. O její starobylosti svědčí archeologické nálezy již z mladší doby kamenné. Bývá označována za nejvýše položenou archeologickou lokalitu na našem území. Doložit možnou užší vazbu mezi oběma nálezy, např. prostřednictvím stejného majitele, bude ještě úkolem dalšího bádání.

² Castelin, K. 1960: O chronologii pražských grošů Jana Lucemburského. Numismatický sborník 6, 1960, s. 129–167.

5. Stanovení tržní hodnoty nálezů

ČECHY

I/1. Václav II., Kutná Hora, pražský groš (4 ks) (2 ks, á 4.500,- Kč; 2 ks, á 2.000,- Kč).....	13.000,- Kč
I/2. Václav II., Kutná Hora, pražský groš (30 ks) (2 ks, á 7.500 Kč; 1 ks, á 4.500 Kč; 24 ks, á 2.000 Kč; 3 ks, á 1.300 Kč).....	71.400,- Kč
I/3. Václav II., Kutná Hora, pražský groš (1 ks) (1 ks, á 1.300,- Kč).....	1.300,- Kč
I/4. Václav II., Kutná Hora, pražský groš (6 ks) (6 ks, á 2.000,- Kč).....	12.000,- Kč
II/1. Jan Lucemburský, Kutná Hora, pražský groš (63 ks) (6 ks, á 2.500 Kč; 1 ks, á 1.800 Kč; 37 ks, á 1.100 Kč; 19 ks, á 750 Kč).....	71.750,- Kč
II/2. Jan Lucemburský, Kutná Hora, pražský groš (1 ks) (1 ks, á 1.100 Kč).....	1.100,- Kč
II/3. Jan Lucemburský, Kutná Hora, pražský groš (19 ks) (15 ks, á 1.100 Kč; 4 ks, á 750 Kč).....	19.500,- Kč
II/4. Jan Lucemburský, Kutná Hora, pražský groš (1 ks) (1 ks, á 1.100 Kč).....	1.100,- Kč
II/5. Jan Lucemburský, Kutná Hora, pražský groš (1 ks) (1 ks, á 900 Kč).....	900,- Kč
II/6. Jan Lucemburský, Kutná Hora, pražský groš (1 ks) (1 ks, á 1.100 Kč).....	1.100,- Kč
II/7. Jan Lucemburský, Kutná Hora, pražský groš (1 ks) (1 ks, á 900 Kč).....	900,- Kč
II/8. Jan Lucemburský, Kutná Hora, pražský groš (1 ks) (1 ks, á 1.900 Kč).....	1.900,- Kč
II/9. Jan Lucemburský, Kutná Hora, pražský groš (1 ks) (1 ks, á 900 Kč).....	900,- Kč
II/10. Jan Lucemburský, Kutná Hora, pražský groš (3 ks) (3 ks, á 750 Kč).....	2.250,- Kč
II/11. Jan Lucemburský, Kutná Hora, pražský groš (2 ks) (1 ks, á 1.100 Kč; 1 ks, á 750 Kč).....	1.850,- Kč
II/12. Jan Lucemburský, Kutná Hora, pražský groš (1 ks) (1 ks, á 850 Kč).....	850,- Kč
II/13. Jan Lucemburský, Kutná Hora, pražský groš (4 ks) (4 ks, á 1.100 Kč).....	4.400,- Kč
II/14. Jan Lucemburský, Kutná Hora, pražský groš (4 ks) (4 ks, á 1.100 Kč).....	4.400,- Kč
II/15. Jan Lucemburský, Kutná Hora, pražský groš (2 ks) (1 ks, á 1.500 Kč; 1 ks, á 850 Kč).....	2.350,- Kč
II/16. Jan Lucemburský, Kutná Hora, pražský groš (2 ks) (2 ks, á 1.400 Kč).....	2.800,- Kč
II/17. Jan Lucemburský, Kutná Hora, pražský groš (2 ks) (2 ks, á 3.000 Kč).....	6.000,- Kč
II/18. Jan Lucemburský, Kutná Hora, pražský groš (9 ks) (2 ks, á 1.100 Kč; 2 ks, á 800 Kč; 5 ks, á 450 Kč).....	6.050,- Kč
III. Václav II. nebo Jan Lucemburský, Kutná Hora, pražský groš (1 ks) (1 ks, á 400 Kč).....	400,- Kč

CELKEM.....228.200,- Kč

6. Stanovení kulturně-historické ceny nálezů

Hodnotu mincovního nálezů z k. ú. Jablonec nad Jizerou nelze vyjádřit pouze mechanickou tržní cenou odpovídající současné cenové sběratelské hladině (tj. 228.200,- Kč). **Vzhledem k tomu, že jde o v zásadě kompletně dochovaný náleзовý soubor se známými náleзовými okolnostmi, dokládající jedinečný význam česko-slezské obchodní stezky pro historii regionu Jablonecka, a v budoucnu by mohl být využit pro zpřesnění současné typologie grošů Jana Lucemburského, stoupá jeho hodnota minimálně trojnásobně.**

Lze tedy konstatovat, že kulturně-historická cena nálezů činí **684.600,- Kč**.

Zákonná odměna náležející výše jmenovanému nálezci pokladu, p. [REDACTED], pak podle současných platných právních předpisů přiznává nálezné ve výši 10% z celkové hodnoty nálezů, tj. 68.460,- Kč.

Pražský groš Jana Lucemburského

7. Literatura

Castelin, K. 1960: O chronologii pražských grošů Jana Lucemburského. Numismatický sborník 6, 1960, s. 129–167.

Cihlář, J. – Jeřábek, T. 2007: Několik nepopsaných variant pražských grošů Jana Lucemburského a IV. skupina Castelinovy typologie. Folia numismatica 27/1, s. 67–87.

Hána, J. 2007: Úvahy o typologii a chronologii pražských grošů Jana Lucemburského. Numismatický sborník 22, 2007, s. 107–114.

Hásková, J. 1991: České, moravské a slezské mince 10.–20. století. Národní muzeum v Praze „Chaurova sbírka“. Pražské groše 1300–1526. Praha.

Pinta, V. 2003: Ke Castelinově tabulce chronologie pražských grošů Jana Lucemburského. Numismatické listy 58, 2003, s. 138–139.

Pinta, V. 2008: Příspěvek k typologii pražských grošů Jana Lucemburského a Karla IV. Numismatický sborník 23, 2008, s. 171–189.

Smolík, J. 1971: Pražské groše a jejich díly (1300–1547). Praha (2. doplněné vydání).

Vorlová, D. 2002: Hromadný nález pražských grošů z Hradce Králové. Hradec Králové.

ZNALECKÁ DOLOŽKA

Národní muzeum je subjekt zapsaný v seznamu ústavů kvalifikovaných pro znaleckou činnost dle zákona č. 36/1967. Historické muzeum Národního muzea je znalcem v oboru školství a kultura, odvětví archeologické, historické, národopisné a divadelní historické sbírky.

Znalecký posudek byl zapsán pod poř. č. 37/2018/HM do znaleckého deníku Historického muzea Národního muzea.

Autor posudku:

PhDr. Jan Boublík

Statutární zástupce znalce:

PhDr. Michal Lukeš, Ph.D.

Ředitel HM NM:

PhDr. Marek Junek, Ph.D.

Vedoucí numismatického oddělení:

Mgr. Lukáš Funk, Ph.D.

Posudek obsahuje včetně titulního listu 9 stran textu a byl proveden ve 4 vyhotoveních.